

Vård- och omsorgsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till äldrenämnden

Datum:
2025-04-15

Diarienummer:
ALN-2025-00304

Handläggare:
Daniel Karlsson

Svar på motion om att införa obligatorisk bakgrundskontroll via belastningsregistret inför anställning inom omsorgen och äldreomsorgen från Therez Almerfors (M) m.fl.

Förslag till beslut

Äldrenämnden föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Ärendet

Therez Almerfors (M,) Sofia Andersson (M) och Cecilia Forss (M) har i motion daterad den 4 september 2024 yrkat på

- att Uppsala kommun inför en rutin vid rekrytering av personal till omsorg och äldreomsorgen där referens från senaste arbetsgivare begärs in, samt utdrag från belastningsregistret vilket båda utgör bedömningsunderlag.
- att Uppsala kommun vid upphandling av tjänst inom omsorg och äldreomsorg kräver att verksam personal har anställts efter en process där referens från senaste arbetsgivare samt utdrag från belastningsregistret utgjort bedömningsunderlag.

Beredning

Ärendet har beretts av vård- och omsorgsförvaltningen och kommunledningskontoret.

Föredragning

De fall av sexuellt våld som har upptäckts inom kommunens hemtjänst visar hur kriminellt agerande av ett fåtal individer riskerar att leda till ett minskat förtroende för välfärden som helhet. Denna gång har grova sexualbrott ägt rum, men välfärden är även en måltavla för annan grov organiserad brottslighet. Ett kraftfullt agerande är därför nödvändigt för att trygga tilliten till välfärden.

Kommunstyrelsen har den 11 september 2024 (§ 227) fattat beslut om att uppdra till kommunledningskontoret att införa förstärkta bakgrundskontroller vid nyanställning för särskilda yrkesgrupper. Initiativet är en del av kommunens arbete med att stärka tryggheten för både brukare, anhöriga och anställda, och för att skydda kommunens verksamheter från potentiella risker som välfärdsbrottslighet kan utgöra.

Beslutet innebär tre huvudsakliga åtgärder:

- Införande av bakgrundskontroller: Kommunen kommer snarast att införa bakgrundskontroller och kontroll i belastningsregister för nyanställningar inom vård och omsorg.
- Pilotstudier för bättre rekryteringsstöd: Pilotprojekt startas i olika verksamheter för att förbättra stödet i rekryteringsprocesserna
- Utredning av fler yrkesgrupper: En utredning inleds för att avgöra om fler yrkesgrupper inom kommunen bör omfattas av bakgrundskontroller.

Bakgrundskontroller ska användas för att skydda Uppsala kommuns invånare, brukare och medarbetare, och för att skydda hantering av kommunens tillgångar. Syftet är att säkerställa en kandidats lämplighet för sökt tjänst och att främja en säker och trygg verksamhet. Inför anställning inom vård - och omsorgsförvaltningen införs även en extra anställningskontroll för att stödja rekryterande chefer med exempelvis äkthetskontroller av intyg och referenser, vidimering av utbildningar och undersökningar av uppgifter i cv.

Beslutet om bakgrundskontroller innefattar alla medarbetare anställda inom vård- och omsorgsförvaltningen. Kommunen har dock det yttersta ansvaret att säkerställa att en trygg och säker vård och omsorg ges till samtliga brukare, oavsett utförare. Ambitionen bör därför vara att externa utförare inom vård- och omsorg regleras på samma sätt inom detta område.

En enkätundersökning har genomförts bland 50 av äldrenämndens och omsorgsnämndens externa utförare. Svarsfrekvensen i enkätundersökningen var 78 procent. I undersökningen framgick att 36 av 39 utförare rutinmässigt begär att personal visar utdrag ur belastningsregistret innan nyanställning av omvårdnads-personal. Dessutom angav 37 av 39 utförare att de hade rutiner för om och hur utdrag ur belastningsregistret ska begäras in vid nyanställning. Enkätundersökningen ger således stöd för att kommunens externa utförare inom vård och omsorg redan begär in utdrag från belastningsregistret vid nyanställning samt att rutiner finns för hur detta ska göras.

I syfte att ytterligare säkra rekryteringsprocessen till vård och omsorg görs en bredare satsning de närmaste åren. Denna satsning innebär att kommungemensamma funktioner och specialistkompetens ska stödja i rekryteringsprocessen och underlätta verksamheternas administrativa arbete, frigöra tid till kärnverksamheten och samtidigt öka säkerheten och kvaliteten i processen. I linje med detta avses rekryteringsstödet under 2025 byggas ut till en större och fullt ut utbyggd verksamhet för vård och omsorg, där stöd som idag enbart erbjuds vid rekryteringar av chefer kan ges vid samtliga rekryteringar. Det gäller exempelvis stöd i utformandet av kompetensprofiler och vid intervjuer.

Mot bakgrund av detta ser kommunen inga hinder för att införa krav på bakgrundskontroller, i form av utdrag från belastningsregistret vid nyanställning, när upphandlingar görs inom vård- och omsorg. Därtill behöver kommunen säkerställa att dessa krav följs inom ramen för den ordinarie avtalsuppföljningen.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt med föreliggande förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 15 april 2025
- Bilaga, Motion daterad 4 september 2024 från Therez Almerfors (M), Sofia Andersson (M) och Cecilia Forss (M) om att införa obligatorisk bakgrunds kontroll via belastningsregistret inför anställning inom omsorgen och äldreomsorgen

Vård- och omsorgsförvaltningen

Lenita Granlund
Förvaltningsdirektör

Motion om att införa obligatorisk bakgrundskontroll via belastningsregistret inför anställning inom omsorgen och äldreomsorgen

Du ska kunna åldras tryggt i Uppsala. En äldre person som är beroende av hemtjänst kan ha flera olika personer som besöker hemmet under en dag, och om personen dessutom har hemsjukvård ökar antalet besökare ytterligare. Många äldre upplever att de saknar kontroll över vilka som kommer för att ge vård och omsorg. För de äldre som är dementa eller lider av andra diagnoser förvärras situationen, och särskilt de som bor ensamma är extra utsatta.

Ett skrämmande exempel som nyligen uppdagades här i Uppsala visar hur allvarliga konsekvenser det kan få när bakgrundskontroller och lämpliga åtgärder inte genomförs. En hemtjänstman i Uppsala är misstänkt för våldtäkt på en 84-årig kvinna.

Detta tragiska fall är ett tydligt exempel på kommunens brist på kontroll. Hade mannen ordentligt kontrollerats vid anställning hade kanske detta fasansfulla dåd kunnat undvikas. Detta får aldrig hända igen i vår kommun. Eftersom bakgrundskontroller inte är en policy inom rekryteringen för omsorgen och äldreomsorgen i vår kommun, går det att leka med tanken att denna händelse i stället hade ägt rum i en annan kommun i Sverige och efter dåd och dom står det gärningsmannen fritt att söka sig till Uppsala och söka jobb inom omsorg- eller äldreomsorgen och bli anställd. Så här kan vi inte ha det.

Inom barnomsorgen och skolan är kontroll mot belastningsregistret redan lagstadgad praxis. En liknande lag är under framtagande av regeringen där en snabbutredning kommer presentera sitt resultat i slutet av oktober.

Även om arbetsgivaren idag inte har rätt att kräva att få ta del av registerutdrag vid anställning inom de aktuella yrkeskategorierna, så finns fortfarande en möjlighet att begära det av arbetstagaren. Sveriges kommuner och regioner (SKR) skriver att nyttan med åtgärden för andra verksamheter än de som regleras i lag, bör övervägas i förhållande till skyddet för den enskilde arbetssökandens personliga integritet, eftersom utdraget innehåller integritetskänsliga uppgifter. Detta är även något som andra kommuner redan genomfört såsom Helsingborg stad.

För att stärka tryggheten inom äldreomsorgen bör Uppsala kommun införa tydliga rutiner för obligatorisk bakgrundskontroll via belastningsregistret samt referenstagning från senaste arbetsgivaren vid nyanställningar inom hemtjänst, servicehus, vård- och omsorgsboenden samt andra boenden inom omsorgen, oavsett om verksamheten drivs i egen regi eller via entreprenad.

Detta nya arbetssätt skulle fungera både som en trygghetsåtgärd för medborgarna och deras anhöriga. Ett krav på bakgrundskontroll skulle kunna hindra anställning av personer som dömts för brott som anses vara relevanta, samt verka förebyggande mot att olämplig personal också söker sig till omsorg- och äldreomsorgen.

Det är alltså redan idag möjligt, som SKR redogjort, att vi som kommun gör mer i frågan kopplat till vilka som anställs in i omsorgen och äldreomsorgen, såväl för den verksamhet som bedrivs i kommunal som i privat regi.

Med hänvisning till ovanstående yrkar vi därför på att kommunfullmäktige beslutar

- Att Uppsala kommun inför en rutin vid rekrytering av personal till omsorg och äldreomsorgen där referens från senaste arbetsgivare begärs in, samt utdrag från belastningsregistret vilket båda utgör bedömningsunderlag.
- Att Uppsala kommun vid upphandling av tjänst inom omsorg och äldreomsorg kräver att verksam personal har anställts efter en process där referens från senaste arbetsgivare samt utdrag från belastningsregistret utgjort bedömningsunderlag.

Therez Almerfors (M)

Sofia Andersson (M)

Cecilia Forss (M)

Uppsala 2024-09-04

